

Pestprotocol obs de Romte

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Effectieve conflicthantering.	4
3. De sociokring en het sociobord: het hart van de Sociaal Sterke Groep.	6
4. De OK-thermometer.....	7
5. Teamafspraken.....	8
6. Stappenplan pesten.....	9
7. Slotwoord	10
Bijlage 1: OK- thermometer groep 1, 2 en 3.	12
Bijlage 2: OK- thermometer groep 4-8.....	13
Bijlage 3: PowerPointpresentatie ‘Sociaal Sterke Groep voor kinderen’.	14

1. Inleiding

Obs de Romte heeft een preventief pestbeleid, we maken gebruik van de aanpak Sociaal Sterke Groep. Dit is een preventieve aanpak om kinderen te socialiseren. Binnen deze aanpak is het streven om te komen tot een absolute waarborging van de sociale veiligheid voor ieder kind. Dit kan, omdat bij de socialiseringsaanpak binnen de groepsdynamische aanpak de groepsdynamiek van het team en de groepen centraal staan en er sprake is van een sterke afstemming op alle niveaus.

We geven hier aan hoe de aanpak is geregeld binnen Sociaal Sterke Groep met ook een focusing op pesten, omdat dit het signaal is dat de sociale veiligheid in geding is.

De definitie van pesten op school luidt als volgt: binnen Sociaal Sterke Groep spreken we van pesten als een leerling herhaaldelijk een andere leerling lastig valt, er ontstaat dan een ruziepatroon. De aanpak Sociaal Sterke Groep (hierna genoemd als SSG) spreekt al van een patroon na drie keer. Komt dit patroon een eerste keer voor dan is er sprake van een mogelijk startend pestpatroon. Is er sprake van enkele ruziepatronen achter elkaar bij eenzelfde leerling dan is er sprake van pesten. De aanpak SSG zorgt ervoor dat het niet zover komt.

Eén van de activiteiten die we wekelijks binnen Sociaal Sterke School uitvoeren is de Sociokring. In die kring leren kinderen hoe je omgaat met elkaar, hoe je complimenten geeft en ontvangt. Naast de sociokring maken we gebruik van de effectieve conflicthantering, deze leert de kinderen zelf hun ruzie op te lossen op het plein en in de klas.

Op het plein lossen kinderen zelf hun ruzie op, ze weten hoe dat moet en het is een succes. In dit pestprotocol wordt verder ingegaan hoe de aanpak sociaal sterke groep bijdraagt aan een veilig pedagogisch klimaat voor iedereen.

Het doel van deze aanpak is: kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich op een prettige en positieve manier kunnen ontwikkelen.

De sociokring en de effectieve conflicthantering worden verderop in het pestprotocol verder uitgelegd net als de OK-thermometer en teamafspraken.

Belangrijk om vooraf te weten: de conflictbegeleider

Op onze school is Niels Gaastra de conflictbegeleider. De conflictbegeleider heeft als taak om ervoor te zorgen dat effectieve conflicthantering door iedereen goed wordt uitgevoerd. Hij voert gesprekken met kinderen die drie keer of vaker in het logboekje staan. De conflictbegeleider lost dus geen ruzies op, dit doen de leerkrachten.

2. Effectieve conflicthantering.

De effectieve conflicthantering kent drie hoofdregels

1. Wij gaan prettig met elkaar om.

Dit is de belangrijkste regel op onze school. Bij alles wat kinderen of leerkrachten aanvoelen als niet prettig, kunnen we meteen de vraag stellen aan de ander: Is dit prettig? Op onze school gaan we er vanuit dat ieder kind daar goed over nadenkt en ernaar handelt.

2. Wij gaan correct met elkaar om.

Onder correct verstaan we de regels en afspraken die gelden op onze school om op een prettige manier met elkaar te kunnen omgaan.

3. Ik verbeter de omgang met elkaar.

Dit is een regel waarmee we een appèl op de kinderen doen om actief mee te werken aan de verbetering van het omgangsklimaat. De sociokring is een mooi voorbeeld van deze regel.

Het voorkomen van pesten

a. Driehoeksgesprek:

Alle kinderen hebben geleerd hoe ze een driehoeksgesprek kunnen voeren! Dit gebeurt op de school voor alle kinderen op dezelfde manier. De manier waarop Sociaal Sterke Groep dit doet voorkomt veel escalatie.

b. Het logboekje:

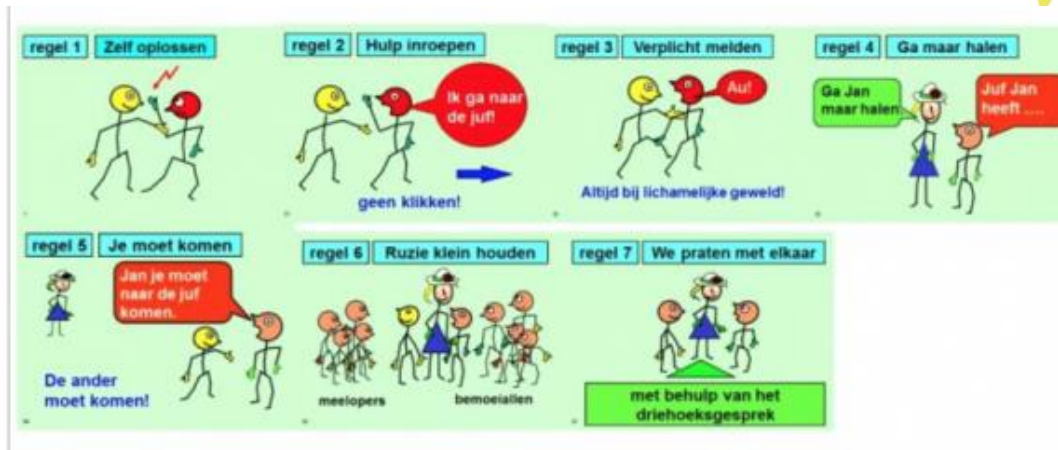
Sociaal Sterke Groep brengt de driehoeksgesprekken op een simpele manier in kaart met behulp van een logboekje. Dit gebeurt op de eerste plaats in de gemeenschappelijke ruimten (speelplaats, gangen, leerplein). Het logboekje is een boekje waarin de betrokken leerkracht op een beknopte manier een ruzie weergeeft.

c. De conflictbegeleider (Niels Gaastra) spoort ruziepatronen op. De conflictbegeleider spoort met behulp van dit boekje een ruziepatroon op en gaat met het betreffende kind aan de slag. Op deze manier wordt de sociale controle voor deze kinderen hersteld. Vaak is een gesprek al voldoende om het ruziepatroon te stoppen. De conflictbegeleider houdt nauwgezet in het eigen logboekje de vorderingen met het betreffende kind bij. De conflictbegeleider wordt geschoold om dit te kunnen doen. Dit is niet moeilijk, omdat het past binnen de gemeenschappelijke socialiseringsaanpak van Sociaal Sterke Groep. In de praktijk werkt dit zeer adequaat! Vooral omdat op deze manier elk beginnend pestpatroon in de kiem wordt aangepakt en daardoor geen pestpatronen kunnen ontstaan. Er is een sterke relatie met de sociokring die elke week in elke groep van de school gehouden wordt en het sociobord. Dit versterkt de sociale banden in de groep.

De 7 regels bij correcte omgang:

1. Zelf oplossen: leerlingen proberen eerst de ruzie zelf op te lossen.
2. Hulp invoeren: lukt niet dan roept de leerling de hulp in van de leerkracht.
3. Verplichte meldregel: een leerling die geschopt, geslagen, geduwd of gespuugd wordt is verplicht dit te melden.
4. Haalregel: Een leerling die zich meldt bij de leerkracht met een klacht over een andere leerling, moet deze leerling gaan halen.
5. Je-moet-komen-regel: Een leerling die door een kind gevraagd wordt om te komen, moet ook komen*.
6. Ruzie-klein-houden: Bemoeiallen, meelopers en beschermers bemoeien zich niet met de ruzie van twee leerlingen.
7. We praten met elkaar: Het correcte ruziegesprek.

Het correcte ruziegesprek.

- De melder en de "ruziemaker": Het kind dat zich bij de leerkracht meldt, noemen we de melder. Het andere kind noemen we de "ruziemaker". Omdat we nog niet weten of het andere kind écht de ruziemaker is beschrijven we het als "ruziemaker".
- De gespreksdriehoek: De kinderen staan tegenover, maar niet te ver van elkaar. De leerkracht staat op de punt van de gespreksdriehoek om te helpen als het nodig is bij het gesprek.
- Omdat we dit consequent toepassen nemen de kinderen automatisch deze positie in na een melding en het halen van de "ruziemaker".
- De melder begint: De leerkracht vraagt aan de melder om - de ander aan te kijken - de naam van de "ruziemaker" te noemen - en de waaromvraag te stellen. Bijvoorbeeld: "Peter, waarom sloeg jij mij?" - De "ruziemaker" antwoordt bijvoorbeeld: "Achmed, jij trok een gek gezicht naar mij!"
- De tegenvraag: De ruziemaker stelt nu een tegenvraag. In dit voorbeeld: "Achmed, waarom trok jij een gek gezicht naar mij?"
- Vraag en antwoordketting: Nu ontstaat een vraag- en antwoordketting, waardoor het in de meeste gevallen duidelijk wordt wat er aan de hand is.
- Het geven van straf: Alleen als duidelijk is, dat bepaalde schoolregels overtreden zijn, volgt straf.
- Waarheidsvinding: Het is voor een leerkracht niet altijd mogelijk om de waarheid te vinden. Vooral als sprake is van een "welles-nietes"-ketting. Met behulp van het logboekje sporen we welles-nietes-kinderen op.
- Logboekje: Veel belangrijker is om op te sporen welke leerlingen telkens bij ruzies betrokken zijn. Daarom schrijven we elke ruzie heel beknopt op in het logboekje. Hierin wordt bijgehouden of er een patroon ontstaat (patroon is drie keer melder of de keer de 'ruziemaker' achter elkaar). Wanneer er een patroon is ontstaan gaat de conflictbegeleider na wat er aan de hand is. Het logboekje is geen strafboekje, want er komen ook leerlingen in die niets gedaan hebben. Het logboekje zorgt er dus voor dat leerlingen niet zomaar de schuld krijgen van iets wat ze niet gedaan hebben.

Straf

Bij de effectieve-conflicthantering is het voor iedereen duidelijk wanneer kinderen straf krijgen. Daardoor zorgen we ervoor dat er rechtvaardig gehandeld wordt door iedereen. De kinderen krijgen alleen straf als ze bepaalde schoolregels overtreden hebben. We hebben twee soorten straffen: een lichte en een zware straf. Lichte straf: De time-outplek voor bemoeiallen, het uitschelden van iemand met een lichamelijke handicap, het maken van discriminerende opmerkingen of bij lichamelijk geweld. Hoe lang een kind op de time-outplek staat is aan de leerkracht. Als de speeltijd om is gaan kinderen die nog op de time-outplek staan naar binnen. Een kind dat volgens de leerkracht te kort op de time-outplek heeft gestaan, haalt deze straf de volgende dag in de ochtendpauze in.

Zware straf: bij zwaar lichamelijk geweld moet een kind nablijven bij de eigen leerkracht. De ouders van dit kind worden op de hoogte gesteld door de leerkracht van het betreffende kind.

3. De sociokring en het sociobord: het hart van de Sociaal Sterke Groep.

De kracht van groepsdynamisch onderwijs is dat het voortdurend het sociale weefsel van de school versterkt. Dit gebeurt op teamniveau met de aanpak Sterk Team. Deze aanpak is er op gericht dat het team een lerende organisatie wordt en afgestemd reageert. Binnen Sociaal Sterke Groep zijn de sociokring en het sociobord de expliciete vindplaatsen van de socialisering.

De sociokring.

De sociaal-emotionele kring is een werkvorm die we in elke groep een keer per week hanteren. Het is een krachtig hulpmiddel om het pedagogisch klimaat in de groep en op school te bevorderen. De sociokring is er op gericht om met behulp van eenvoudige kindnabije processen de sociale processen te versterken. Het uitgangspunt hierbij is dat ieder kind erbij hoort. Dit is een aspect van kindwaardig onderwijs. In de sociokring worden echter geen ruzies besproken, omdat elke ruzie opgelost is met behulp van de Effectieve conflicthantering. Dit levert gemiddeld een uur winst op per week! De aandacht is gericht op het positieve gedrag: hoe wordt onze groep nog prettiger.

Tijdens deze kring vindt een terugblik op de afspraak van de week plaats en bespreken we thema's en conflicten en bedenken we oplossingen. Daarnaast is er in elke klas het verbeterbord. Hierop staat de verbeterregel van de week. Als een verbeterregel is gelukt dan vieren we dat en de strook met het verbeterpunt gaat in de gouden doos. In de sociokring maken de kinderen met de meester of juf telkens een nieuwe afspraak voor de volgende week. Deze afspraak staat op het verbeterbord, welke in elke klas aanwezig is.

Het sociobord

Het sociobord is een simpel instrument om kinderen inzicht te geven in spelgedrag en is er op gericht om het spelgedrag van kinderen te verrijken. Na iedere pauze geven de leerlingen bij binnenkomst aan met wie ze gespeeld hebben en zij dit als positief (groene smiley) of als negatief (rode smiley) hebben ervaren.

4. De OK-thermometer.

Binnen Sociaal Sterke Groep vinden we het belangrijk dat de leerkracht, de leiding en de ouders op een simpele manier een vinger aan de pols houden. Dit doet Sociaal Sterke Groep met behulp van de OK-thermometers. Op deze manier houden de leerkracht op een simpele manier de vinger aan de pols. Naast de afname van de OK-thermometers wordt VISEON afgenomen.

Er is een OK-thermometer voor kind en ouders en een OK-groepsthermometer voor de leiding. De OK-thermometer van het kind wordt elke maand afgenomen. Op de thermometer kan een waardering ingevuld worden en dient als signaalfunctie. Bij een score lager dan 6 vindt er altijd een persoonlijk gesprek plaats met de leerling, om na te gaan wat er aan de hand is en wat er verbeterd kan worden.

De belangrijkste vraag in dit verband is of een kind regelmatig door iemand lastig gevallen wordt. Als een kind deze vraag met "ja" beantwoordt dan voert de leerkracht ook altijd een gesprek met het kind en gaat de leerkracht over tot actie als dit nodig is.

Na drie afnamemomenten bekijkt de leerkracht of er bij een kind sprake is van een patroon. Is dit het geval dan zal de leerkracht over dit patroon met de leerling in gesprek gaan. Het is niet altijd zeker dat dit kind dan gepest wordt, het kan ook zijn dat het kind sociaal onhandig is. Ook daar worden de kinderen bij geholpen en daarbij speelt de groep een belangrijke rol.

De OK-thermometer van ouders wordt 3 keer per jaar afgenomen vlak voor de oudergesprekken. Op deze manier kan weer nagegaan worden hoe de ouders het ervaren. Met de OK-groepsthermometer weet de directeur op een ludieke simpele manier elke week hoe het sociale klimaat is in elke groep.

OK-thermometer in de onderbouw (zie bijlage 1), in de midden- en bovenbouw (zie bijlage 2).

5. Teamafspraken

In de eerste week van elk schooljaar biedt de groepsleerkracht de powerpointdia's van 'Prettige omgang met elkaar' aan. Leerlingen die later instromen krijgen deze PowerPointpresentatie aangeboden met uitleg en afspraken die al met de groep zijn gemaakt (zie bijlage 3). Hier staat beschreven hoe de school de sociale omgang heeft geregeld. Deze PowerPoint is op de eerste plaats gericht op de kinderen. Deze PowerPoint helpt om kinderen in te leiden in de aanpak "Prettig omgaan met elkaar", maar is ook geschikt om nieuwe leerkrachten vertrouwd te maken met deze aanpak. Op deze manier blijft het team adequaat afgestemd reageren.

Nieuwe ouders krijgen het infoboekje voor ouders 'Prettige omgang met elkaar'.

Het is belangrijk voor een school dat beschreven is wat het doet aan socialisering en in het speciale geval wat te doen bij pesten. Bij Sociaal Sterke Groep is het Infoboekje Prettig Omgaan met elkaar voor ouders. Hierin staat beschreven hoe de schoolgemeenschap omgaat met socialisering en pesten. Doordat ieder gezin dit heeft en kinderen weten wat er in staat is het een levend document binnen de school. Dit boekje is dus in wezen het anti-pestprotocol van school.

Ieder schooljaar vinden er een vijftal studiedagen plaats. De aanpak SSG is tijdens een aantal studiedagen een punt op de vergadering. Op deze momenten worden de gemaakte afspraken geëvalueerd en besproken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van Rixt Walda, zij is expert op het gebied van Groep Dynamisch Onderwijs, waar de SSG een onderdeel van is.

6. Stappenplan pesten

Door het toepassen van de effectieve-conflicthantering zijn we preventief bezig om pestgedrag te voorkomen. Ondanks dit programma kunnen we pestgedrag niet voor 100% uitsluiten. We moeten er samen zorg voor dragen dat ook deze vorm van pesten goed aangepakt wordt. Hieronder staan de stappen die genomen worden bij pesten.

Leerlingen (pesten binnen school)

Stap 1. De leerling die op de speelplaats gepest wordt gaat naar de leerkracht die buiten is. het driehoeksgesprek vindt plaats. Meestal is het daarna opgelost. Zo niet, dan volgt stap 2.

Stap 2. Als het pesten doorgaat en de pester en de gepeste zitten in dezelfde groep dan gaat de leerling naar de groepsleerkracht. In de sociokring wordt hier aandacht aan besteed, evenals aan het gedrag van kinderen die zien dat iemand gepest wordt, maar niets doen. Als de pester in een andere groep zit, komt er een driehoeksgesprek met die leerlingen onder begeleiding van de groepsleerkracht.

Stap 3. Als het pesten nog niet stopt meldt de leerling dit aan de conflictbegeleider.

Stap 4. De conflictbegeleider regelt een gesprek met de pester en de gepeste. Het kan om meerdere kinderen gaan, maar er is steeds een gesprek met de gepeste en één leerling. De conflictbegeleider maakt samen met de leerlingen afspraken voor een maand. Ouders van alle betrokken kinderen worden op de hoogte gebracht.

Stap 5. De afspraken worden besproken met de betreffende kinderen.

Stap 6. Als het pestgedrag na een maand blijft doorgaan wordt de pester naar de directeur verwezen.

Stap 7. De directeur spreekt een sanctie af met als hoogste staf: schorsing/verwijdering.

Stap 8. Als een leerling vindt dat het probleem niet op de juiste wijze is aangepakt kan hij of zij contact opnemen met één van de contactpersonen van onze school.

Buitenschoolse ruzies

Buitenschoolse ruzies zijn een bron van ruzies en kunnen uitlopen op pestgedrag. Een adequate aanpak buitenschoolse ruzies ontbreekt vaak in de meeste socialiseringsaanpakken. Bij Sociaal Sterke Groep leren de kinderen zich te melden bij de conflictbegeleider als ze buiten schooltijd lastig gevallen worden door iemand. Dit heeft als voordeel dat de conflictbegeleider snel kan zien of er sprake is van een buitenschools ruziepatroon en kan daarop meteen reageren in samenspraak met de groep van het kind en de leerkracht(en) van die groep en eventueel ouders.

7. Slotwoord

Ons doel is om pesten geen rol te laten spelen in onze school. Sociaal Sterke groep is een preventieve duurzame socialiseringsaanpak. Binnen deze aanpak speelt pesten nauwelijks een rol. Dit komt omdat er al adequaat opgetreden wordt door het team voordat er een pestpatroon is ontstaan. Deze aanpak versterkt ook de sociale controle binnen de gemeenschap waardoor pesters geen ruimte krijgen.

Het eventueel gepeste kind wordt geleerd voor zich op te komen en de juiste weg te bewandelen. De sociokring en sociobord spelen o.l.v. de groepsleerkracht een belangrijk rol hierbij. Ook de pester wordt adequaat en kindwaardig geholpen. De kernwaarde die hoog in het vaandel staat is: Iedereen hoort erbij, niemand wordt uitgestoten.

Omdat de aanpak strikt rechtvaardig is en ouders geïnformeerd zijn, is er een groot draagvlak voor deze aanpak bij ouders. Zij ondersteunen dit van harte.

De conflictbegeleider is de spin in het web, waarbij het gepeste kind terecht kan; hij/zij houdt voortdurend de vinger aan de pols. Het logboekje neemt daar een centrale plaats in.

De directeur houdt op zijn dashboard in de gaten, dat er geen kinderen worden gepest. Is dit wel het geval dan neemt hij of zij onmiddellijk actie, samen met de conflictbegeleider..

DE TELLER MOET OP NUL BLIJVEN STAAN!

Met hulp van bovenstaande voldoen wij aan de relatie wettelijke criteria sociale veiligheid sociaal sterke groep. Het bevoegd gezag draagt zorg voor de sociale veiligheid op school, waarbij het bevoegd gezag in ieder geval:

- a. een anti-pestprogramma hanteert, dat voldoet aan de volgende criteria:
  1. het is theoretisch goed onderbouwd,
In de achtergronden van Sociaal Sterke Groep wordt aangegeven welke socialiserings- theorieën gehanteerd worden. Een van de belangrijkste theorie is de invloed van onrechtvaardigheid op het ruziegedrag tussen kinderen. Wordt deze onrechtvaardigheid opgeheven, dan verdwijnen 80% van de conflicten, omdat de meeste ruzies voortkomen uit het cultuursysteem van de school. In de sociobiologie zijn dezelfde verschijnselen aangetoond door Van der Waal. Er is een aparte bijlage waarbij de theoretische concepten uitvoeriger zijn beschreven.
  2. het is empirisch adequaat onderbouwd, en
Op de eerste plaats zijn de gebruikers een belangrijke bron. Zij zijn zeer tevreden over deze aanpak. Er is een lijst van referenties die iedereen kan raadplegen. Ook zijn er interviews gepubliceerd in tijdschriften over deze aanpak. Sociaal Sterke Groep pretendeert 80% conflictreductie binnen drie maanden bij correcte uitvoering van het programma. Tot nu toe is dit op iedere school gerealiseerd.
  3. de randvoorwaarden zijn duidelijk beschreven;
- b. de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
Dit gebeurt zeer nauwkeurig met behulp van de sociokring, het sociobord, het logboekje, de OK-Thermometers en door de conflictbegeleider.
- c. er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon;
Naast de formele vertrouwenspersoon (Geertje Stornebrink) die iedere school heeft is bij de conflictaanpak sprake van een conflictbegeleider (Niels Gaastra). De eerste taak van de conflictbegeleider is om het systeem te bewaken en er zorg voor te dragen dat nieuwkomers ingeleid worden in Sociaal Sterke Groep. Zijn tweede taak is dat kinderen altijd naar deze persoon kunnen gaan als ze zich onrechtvaardig behandeld voelen. Verder spoort de conflictbegeleider de ruziepatronen op en komt in actie. Buitenschoolse ruziepatronen spelen ook een belangrijke rol.
- d. er zorg voor draagt dat bij een persoon tenminste de volgende taken zijn belegd:
Dit is de conflictbegeleider.
  1. het coördineren van het anti-pestbeleid
Is opgenomen in de Sociaal Sterke Groep aanpak
  2. de belangenbehartiging in het kader van pesten.

Is in wezen de kerntaak van de conflictbegeleider. De groepsdynamische school heeft als uitgangspunt: Een pestvrije school, maar formuleert dit positief: We gaan prettig met elkaar om.

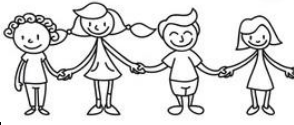

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over het monitoren van de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen op school.

Door Sociaal Sterke Groep is er sprake van een zeer scherp en adequaat monitoring systeem.

Scholen moeten dus aantonen dat op school de sociale veiligheid gewaarborgd wordt.

Bijlage 1: OK- thermometer groep 1 en 2.

OK thermometer groep 1 en 2

Naam:			
Datum:			
			
Hoe is de groep?			
			
Hoe voel ik mij?			
			
Hoe is mijn juf?			
			
Hoe is mijn juf?			
			
Pesten kinderen mij?			
Gesprekje met mijn juf:			

Bijlage 2: OK- thermometer groep 3-8.

Bijlage 3: PowerPointpresentatie 'Sociaal Sterke Groep voor kinderen'.

